

Na temelju članka 13. stavak 3. Statuta Instituta za poljoprivredu i turizam URBROJ: 0147-23-686 od 11. rujna 2023. godine ravnatelj Instituta donosi

SMJERNICE UPRAVLJANJA INTELEKTUALNIM VLASNIŠTVOM

OPĆE ODREDBE SMJERNICA

Strateški ciljevi Instituta

Institut za poljoprivredu i turizam (u daljnjem tekstu Institut) donio je Strateški plan razvoja Instituta za poljoprivredu i turizam za razdoblje od 2023. - 2030. godine u kojem je jasno definirao svoje ciljeve u definiranju intelektualnog vlasništva i upravljanju intelektualnim vlasništvom.

U točki 8. Strateškog plana definirani su pokazatelji **uspješnosti i očekivani rezultati** od kojih su u točki 5.2. određeni **strateški ciljevi za jačanje suradnje s gospodarstvom** vezani uz uspostavljenje administrativno-pravnog okvira za komercijalizaciju rezultata istraživanja i zaštitu intelektualnog vlasništva Instituta.

Osnovni elementi povezivanja strateških ciljeva definirani su jasnim smjernicama za jačanjem organizacijske mogućnosti kako bi sustav upravljanja radnim procesima bio jasan i prepoznatljiv u znanstveno-istraživačkoj i gospodarskoj okolini.

U području istraživanja i razvoja Institut prema svom strateškom planu ima obvezu postići sljedeće ciljeve:

1. *Povećanje sudjelovanja u kompetitivnom projektom financiranju i kvalitete publikacija*
2. *Jačanje međunarodne znanstvene suradnje, vidljivosti, ugleda i utjecaja*
3. *Jačanje ljudskih potencijala*
4. *Unaprjeđenje istraživačke infrastrukture*
5. *Jačanje interdisciplinarnosti znanstvenog rada*

U području jačanja suradnje s gospodarstvom Institut ima obvezu postići sljedeće ciljeve:

1. *Povećanje sudjelovanja u primijenjenim istraživanjima kroz kolaborativne projekte s gospodarstvom*
2. *Unaprjeđenje institucijskog upravljanja intelektualnim vlasništvom*
3. *Unaprjeđenje pružanja znanstvenih, istraživačkih ili tehnoloških usluga na tržištu*

Institut kroz svoj Strateški plan razvoja jasno definira predanost svrsi zaštite više oblika i razina intelektualnog vlasništva koje svoje polazište ima u rezultatima znanstveno istraživačkog i stručnog rada.

Cilj ovog iskoraka je povećanje društvene koristi rada Instituta s ciljem jačanja društva u cjelini.

Ovim Smjernicama definiraju se inovacije, izumi, patenti, dizajni, autorska djela i drugi oblici intelektualnog vlasništva, intelektualnim ostvarenjima, tvorevinama ili postignućima.

Za proces upravljanja intelektualnim vlasništvom u Institutu nadležan je Tehnologijsko razvojni centar.

Osnovni ciljevi ovog dokumenta su:

Stvoriti smjernice upravljanja intelektualnim vlasništvom na Institutu, usklađene s važećim pravnim propisima u području zaštite intelektualnoga vlasništva i drugim relevantnim propisima, ciljevima i aktima te organizacijskim ustrojem Instituta.

Cilj Smjernica je unaprijediti dosadašnji rad Instituta te potaknuti najprikladniju organizacijsku komunikacijsku strukturu upravljanja institucijom uvažavajući specifičnosti svih poslova unutar organizacijske strukture Instituta.

Osnovna aktivnost naslonjena na cilj ovog dokumenta usmjerena je na stvaranje postojanoga pravnoga, administrativnoga, organizacijskoga i financijskoga okvira za pretvaranje intelektualnoga vlasništva nastaloga temeljem znanstveno istraživačkih i stručnih poslova provedenih na Institutu u proizvode, usluge, procese i tehnologijske postupke.

Svrha Smjernica za upravljanje intelektualnim vlasništvom

Smjernicama se znanstvenici i drugi djelatnici zaposleni na Institutu ohrabruju i potiču usmjeriti ka razvoju i afirmaciji svojeg radnog mjesta sa svrhom jačanja dodane vrijednost svog znanstveno istraživačkog i stručnog rada putem stvaranja proizvoda, procesa, usluga i tehnologija koje imaju svojstva intelektualnih ostvarenja, tvorevina ili postignuća, s jasnom gospodarskom i društvenom dodatnom vrijednošću.

Osnovni polazišni elementi implementacije smjernica je dodatno jačanje sustava kroz:

- 1. Usmjeravanje svih dionika u znanstveno istraživačkim i stručnim aktivnostima na stvaranje partnerskog odnosa temeljenog na afirmaciji prepoznatljivosti inovativnih istraživačkih procesa,*
- 2. Poštovanje prema potrebi zaštite javnih ulaganja u znanstveno istraživačke i stručne aktivnosti, te potrebu ostvarenja opće društvene dobrobiti ostvarene od transparentne i etičke realizacije takvih javnih ulaganja uz poštovanje istraživačke i radne etike u procesu upravljanja intelektualnim vlasništvom i postupcima zaštite proizvoda, procesa, usluga i tehnologija,*
- 3. Potrebu ostvarenja ravnoteže i komunikacije multidisciplinarnih aktivnosti i inovacijskih procesa unutar strukture znanstveno istraživačkog i stručnog rada Instituta,*
- 4. Poticanje afirmacije načela otvorene znanosti u području otvorenih istraživanja i inovacija uz sukladnost s pravilima o postupanju s intelektualnim vlasništvom i potencijalno zaštitom intelektualnog vlasništva.*

Polazišna načela Smjernica za upravljanje intelektualnim vlasništvom

Institut i Tehnologijsko razvojni centar instituta provedbom ovih Smjernica uvode načelo odgovorne komercijalizacije proizvoda, usluga, procesa i tehnologijskih postupaka.

Institut će poduzeti sve relevantne korake na način koji će najučinkovitije promicati uporabu ovih Smjernica za unapređenje gospodarske i društvene dobrobiti koja je direktno oslonjena na inovacije u području znanstveno istraživačkog i stručnog rada djelatnika.

Smjernicama se potiče jačanje udjela inovacija u primijenjenim znanstvenim i stručnim istraživanjima koja odgovaraju opće društvenim i gospodarskim potrebama na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini.

Smjernice su usmjerene ka uspostavi poticajnoga okružja za stvaranje intelektualnih ostvarenja te će biti osnova za formiranje sustava nagrađivanja onih znanstvenika pojedinaca i njihovih timova čije je djelovanje rezultiralo intelektualnim vlasništvom koje je generiralo ili ima potencijal generirati značajan društveni ili gospodarski doprinos.

Korisnici ovih smjernica znanstvenici, istraživači i stručnjaci te ostali uključeni djelatnici Instituta mogu dobiti navedene nagrade u novčanom ili nenovčanom obliku.

Smjernice su usmjerene na poticanje suradnje između znanstvenika i stručnjaka unutar organizacijske strukture Instituta te na jačanje inovacijske suradnje s drugim srodnim istraživačkim organizacijama u tuzemstvu i inozemstvu.

Opće definiranje pojma intelektualnog ostvarenja ili intelektualne tvorevine

Intelektualno ostvarenje znanstvenika pojedinca i/ili znanstvenog tima smatra se postignućem koje je nastalo unutar Instituta ili unutar projekta na kojem je glavni nositelj Institut ako je ostvareno korištenjem:

- laboratorija ili drugih istraživačkih jedinica opremljenih potrebnom opremom namijenjenih znanstvenom istraživanju i stručnom radu,
- istraživačke opreme kao što su uređaji, aparati i instrumenti koji služe znanstvenom istraživanju i stručnom radu te baze podataka koji su nužni za provedbu znanstvenih i stručnih aktivnosti,
- financijskih resursa Instituta u okviru projekta bez obzira na izvor financiranja koji je pribavio Institut,
- i ostalih resursa koji su doprinijeli ostvarenju istraživanja povezanog s ostvarenjem zaštite intelektualnog vlasništva.

Intelektualna ostvarenja, tvorevine ili postignuća, na koje se ove Smjernice odnose, svojim pojavnim oblikom, sadržajem i načinima pravne zaštite mogu biti:

1. **Patent** – štiti novo rješenje nekog tehničkog problema, odnosno **izum**,
2. **Žig („trade mark“)** – štiti neki znak koji služi za razlikovanje od sličnih proizvoda ili usluga na tržištu,
3. **Industrijski dizajn** – štiti novi vanjski oblik ili izgled proizvoda (prostorna i plošna obilježja),
4. **Oznaka zemljopisnog podrijetla i oznaka izvornosti** – označava da neki proizvod ili usluga potječe iz određenog zemljopisnog područja,
5. **Autorsko pravo** – isključivo pravo autora na raspolaganje njihovim autorskim djelima (književna, glazbena, likovna, znanstvena, računalni programi, umjetnička te djela iz drugih područja stvaralaštva),
6. **Srodna prava** – bliska su autorskom pravu, pretpostavljaju već postojanje autorskog djela, na način sličan autorskom pravu (odnose se na prava umjetnika izvođača, prava proizvođača fonograma, prava filmskih producenata, prava organizacija za radiodifuziju, prava nakladnika, prava proizvođača baze podataka itd.),
7. **Poslovna tajna** – kako bi se ostvarila kao oblik intelektualnog vlasništva poslovna tajna ne smije biti razotkrivena u javnosti,
8. **Znanje i iskustvo (know-how)** – obavljanja određenih poslovnih procesa ili dijelova poslovnog procesa temeljenim na vještinama i iskustvu stvorenim tijekom rada, ne otkriva se izvan poslovnog okruženja,
9. **Zaštita pasmina i sorata** – Životinjske pasmina i biljne sorte sukladno ZOP-u ne mogu se zaštititi u obliku patenta, ali mogu biti svojevrsno intelektualno vlasništvo u smislu nositelja vlasništva nad stvorenom pasminom ili sortom.
10. **Implicitno znanje (tacit knowledge)** – teško prenosivo na druge osobe, u poslovnom smislu veže se uz ljudske resurse-vještine.

Korisnici Smjernica za upravljanje intelektualnim vlasništvom

Smjernice se odnose na sljedeće zaposlenike i vanjske suradnike:

1. znanstvenici zaposleni na Institutu koji su u radnom odnosu na znanstvenim radnim mjestima, mladi istraživači na suradničkim radnim mjestima (asistenti i viši asistenti), zaposlenici na stručnim radnim mjestima u sustavu znanosti.
2. gostujući znanstvenici i stručnjaci, koji surađuju sa Institutom na temelju autorskoga ugovora, ugovora o djelu, ugovora o suradnji, među institucijskoga ugovora ili sličnoga akta o znanstveno istraživačkoj ili poslovnoj suradnji.

Vrijeme i način reguliranja obveza koje proizlaze iz Smjernica za upravljanje intelektualnim vlasništvom

Institut će dodatkom ugovoru o radu urediti da se ove Smjernice primjenjuju na one zaposlenike koji se odluče za vrijeme trajanja radnog odnosa pristupiti aktivnostima koje vode prema zaštiti intelektualnog vlasništva.

Institut će u autorskim ugovorima, ugovorima o djelu, ugovorima o suradnji, među institucijskim ugovorima te u drugim srodnim pravnim aktima u kojima se uređuje istraživačka i poslovna suradnja i koji su

obvezujući za suradnike, urediti da se ove Smjernice odnose na aktivnosti povezane s vremenom trajanja suradnje sa Institutom.

Izuzeća od obveza Smjernica za upravljanje intelektualnim vlasništvom

Autorska prava na znanstvenim i stručnim autorskim člancima i drugim publikacijama zaposlenika Instituta, izuzeta su od primjene ovih Smjernica i pripadaju autorima, odnosno izdavačima (prema uvjetima časopisa izdavača i sl.) osim ako posebnim ugovorima s Institutom nije drugačije dogovoreno.

Neovisnost autorskih prava je neosporna i ne utječe na druga prava i obveze iz ovih Smjernica, uključujući one povezane s čuvanjem tajnosti rezultata znanstvenih istraživanja i druge poslovne tajne povezane s organizacijskim djelovanjem Instituta.

Ove Smjernice ne odnose se na ranije stečena prava vlasništva prije početka radnog odnosa bilo kojeg zaposlenika na Institutu, neovisno o tome jesu li u postupku registracije ili već registrirane i komercijalizirane, osim ako se nositelji prava zaštite drugačije ne dogovore s Institutom.

Smjernice se ne odnose na autorska djela i predmete srodnih prava koji nastanu u obavljanju nastavne i obrazovne aktivnosti, uključujući i projekte cjeloživotnog obrazovanja.

Navedeno uključuje:

1. planove i programe nastavnoga rada,
2. nastavni materijal, prezentacije,
3. kurikulume
4. predavanja

Transparentnost Smjernica za upravljanje intelektualnim vlasništvom

Ove Smjernice, kao i svi akti koji se na temelju njih donose na Institutu, objavljuju se na mrežnim stranicama Instituta i Tehnologijsko razvojno centra Instituta.

Smjernice kao i sadržaj svih akata koji su na temelju njih doneseni biti će jednostavno i razumljivo dostupni i po potrebi u više navrata javno prezentirani korisnicima Smjernica.

Smjernice za upravljanje intelektualnim vlasništvom i pravo pripadanja intelektualnoga vlasništva

Zaposlenici – korisnici Smjernica

Intelektualna ostvarenja, postignuća ili tvorevine nastale na Institutu, sufinancirana od strane Instituta, a koje stvore zaposlenici korisnici Smjernica i njihovi radni timovi te s njima povezane vanjske istraživačke skupine ili znanstvenici pojedinci u obliku intelektualnog vlasništva, pripadaju Institutu u udjelima koji se definiraju posebnim ugovorima¹.

U slučaju suradničkih istraživanja u kojima su zaposlenici ili Institut dio konzorcija, udjeli u vlasništvu koje ima potencijala za zaštitu proizvoda, usluge, tehnologije ili procesa, definiraju se posebnim ugovorom.

Smjernice se odnose na znanstveno istraživanje ili stručni rad u okviru kojega je intelektualno ostvarenje, postignuće ili tvorevina nastala, bez obzira na to je li riječ o stvaranju kroz ispunjavanje obveza iz ugovora o radu ili stvaranju prema uputama poslodavca ili osobe koja vodi istraživanje u ime poslodavca ili se istraživanje provodi mimo obveza iz radnog odnosa, ali u okviru znanstvenoga istraživačkoga i stručnoga djelovanja povezanoga sa zaposlenjem u Institutu.

¹ Ove smjernice se ne primjenjuju na projekte u kojima je ugovorima o sufinanciranju jasno definirano pravo raspolaganja rezultatima projekata i u kojima se ne dozvoljava komercijalizacija istraživanja niti zaštita intelektualnog vlasništva.

Ovim se Smjernicama utvrđuje se potreba da između zaposlenika Instituta postoje uređena pravila o raspodjeli koristi od komercijalnoga iskorištavanja intelektualnih ostvarenja, postignuća ili tvorevina.

Navedeno se regulira posebnim ugovorom.

U svrhu jasnog i transparentnog reguliranja intelektualnog vlasništva, a prije sudjelovanja u istraživanju koje je povezano sa zaštitom intelektualnog vlasništva na nekoj drugoj instituciji ili organizaciji u javnom te privatnom sektoru u tuzemstvu ili inozemstvu, zaposlenik će od Instituta zatražiti pismeno odobrenje.

Poslodavac će sukladno poslovnim uzancama dati očitovanje o takvom zahtjevu u roku od najviše 15 dana, u protivnom se smatra da je traženo odobrenje potvrđeno.

Kontrolu vremenskog proteka za izdavanje odobrenja provodi glavni/a tajnik/ca Instituta.

U svrhu jasnijeg definiranja navedene suradnje Institut može donijeti posebna pravila o sudjelovanju u istraživanjima na drugim institucijama koja moraju biti transparentna uz jasno izuzimanje diskriminacije po bilo kakvoj osnovi.

Zaposlenici koji će sudjelovati u istraživanju na nekoj drugoj instituciji ili organizaciji u javnom ili privatnom sektoru u tuzemstvu ili inozemstvu, biti će upućeni na provedbu svojih aktivnosti i usklađenje istih s općim uputama Smjernica i s Pravilnikom o upravljanju intelektualnim vlasništvom Instituta.

Na pripadanje intelektualnih tvorevina i stjecanje prava intelektualnoga vlasništva u takvim istraživanjima primjenjuju se smjernice i pravila svih institucija ili organizacija koje sudjeluju u istraživanju te ugovori o suradničkim istraživanjima sklopljenim između suradničkih strana.

Ove Smjernice ne odnose se na intelektualne tvorevine koje zaposlenik stvori izvan svojih radnih obaveza i aktivnosti na Institutu osim ako to nije drugačije posebnim ugovorom regulirano.

Suradnici i znanstvenici izvan radnog odnosa u Institutu

Pripadanje intelektualnih tvorevina te s time povezano intelektualno vlasništvo koje na Institutu ostvare, sudjelujući u inovativnim istraživačkim aktivnostima, vanjski znanstveni i stručni suradnici, uređuju se posebnim ugovorom ili drugim aktom kojim se uređuje suradnja između vanjskih suradnika i Instituta.

Poslovnim ugovorom se definira intelektualno vlasništvo te s tim povezano pravo za one proizvode, tehnologije, procese ili usluge, nastale istraživanjima, te njihova komercijalizacija sve s ciljem ostvarenja transparentnosti i onemogućavanja diskriminacije po poslovnoj ili etičkoj osnovi.

U načelu, intelektualne tvorevine te s time povezano intelektualno vlasništvo, nastalo uz sudjelovanje vanjskih suradnika, a koje sufinancira Institut, u skladu s ugovorom ili drugim aktom kojim se uređuje suradnja, pripadaju Institutu u razmjernom djelu osim ako drugačije neće biti ugovoreno.

Kao i zaposlenici Instituta i vanjski suradnici vezani ugovorom moraju po završetku istraživanja pohraniti rezultate projektnih aktivnosti u bazu podataka projekata Instituta².

Etički pristup i moralno pravo stvaratelja intelektualnog vlasništva.

Stavljanje intelektualne tvorevine u područje javnoga dobra

Sukladno načelu javnog djelovanja u formi javnog znanstvenog instituta, Institut može odlučiti da će intelektualnu tvorevinu koja mu prema ovim Smjernicama pripada staviti u područje javnoga dobra ako je to iz opravdanog razloga nužno za Institut ili za osobu koja je stvorila intelektualnu tvorevinu.

Odluku o stavljanju intelektualne tvorevine u područje javnoga dobra donosi ravnatelj Instituta, ali ne bez pisane suglasnosti stvaratelja intelektualnog dobra.

Institut prilikom stupanja u ugovorne odnose u pogledu znanstvenih istraživačkih i stručnih aktivnosti mora voditi računa o zaštiti svojih legitimnih interesa, što uključuje područje upravljanja intelektualnim

² Projekti sukladni Odluci o osnivanju Arhive provedenih projekata URBROJ: 0147-20-705 od 02. rujna 2020.

vlasništvom.

Ugovor o pripadanju, zaštiti, komercijalnom iskorištavanju te drugim aspektima upravljanja intelektualnim vlasništvom biti će definiran u skladu s općim načelima ovih Smjernica, pa će stoga trebati uzeti u obzir prirodu suradnje, doprinose i interese ugovornih strana te sve relevantne propise koji reguliraju postupanje intelektualnim vlasništvom u budućim razdobljima.

Smjernice za upravljanje intelektualnim vlasništvom i osnivanje trgovačkih društava

Institut može kao nositelj prava intelektualnog vlasništva osnovati trgovačko društvo i dati stvaratelju intelektualne tvorevine udio u poslovanju društva.

Institut može odlučiti da je stvaratelj intelektualne tvorevine temeljem ovih Smjernicama ako je to posebnim ugovorom tako i regulirano, ovlašten samostalno ili zajedno s trećim osobama osnovati trgovačko društvo kojemu se intelektualna tvorevina koja je predmet komercijalizacije potom licencira ili prenosi.

Institut može imati udio u takvu trgovačkom društvu ako to s obzirom na okolnosti konkretnoga slučaja osigurava bolje iskorištavanje komercijalnih potencijala intelektualne tvorevine i učinkovitije upravljanje komercijalizacijom.

Institut će odrediti svoj odnos prema novoosnovanim trgovačkim društvima u pogledu prava i obveza, kao što su primjerice korištenje prostora i usluga te drugih institutskih resursa.

Novoosnovana trgovačka društva imaju mogućnost zatražiti sklapanje ugovora o licenci te potpisati sporazum o korištenju prava intelektualnog vlasništva, u ovom slučaju Instituta.

Institut će voditi evidenciju novoosnovanih trgovačkih društava na način da pohrani dokument o registraciji i kratak opis trgovačkoga društva i njegove djelatnosti u arhivu Instituta.

Institut može trgovačko društvo prikazati i kao vanjsku sastavnicu organizacijskog sustava ustanove.

Novoosnovana trgovačka društva u javnosti će se predstavljati kao tvrtke kćeri (eng. *spin-off*), osnovane na Institutu.

Trgovačko društvo i Institut mogu sklopiti ugovor na temelju kojega će trgovačko društvo imati sjedište na adresi Instituta i koristiti se njegovim prostorom ili ugovor temeljem kojeg će mu Institut pružati administrativne računovodstvene, konzultantske, laboratorijske usluge i druge usluge.

Osnivanje spin off ili start up trgovačkog društva određeno je Zakonom o trgovačkim društvima (NN 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22, 114/22, 18/23, 130/23) i sukladno navedenom ima se postupati.

Ove Smjernice ujedno se smatraju polazišnom osnovom za usmjeravanje znanstveno istraživačkog i stručnog rada prema nastojanju za osnivanjem spin-off ili start up trgovačko društvo.

Sukob interesa

Zaposlenici Instituta i vanjski suradnici dužni su izbjegavati situacije u kojima osobni ili vanjski interes može prevladati i negativno utjecati na njihovu radnu etiku, istraživački i profesionalni integritet te autonomiju i ugled, a koji mogu naštetiti ugledu Instituta.

Zaposlenici su dužni obavijestiti Institut o svim istraživačkim suradnjama koje mogu rezultirati zaštitom intelektualnog vlasništva, te o svakoj potencijalnoj ili postojećoj razini sukoba interesa.

URBROJ: 0147-24-1019
 U Poreču, 30. kolovoz 2024.

